

Salon kaupunki
Kirjaamo

Asia: Määrärahan varaaminen ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin palveluun

Salon kaupungin talousarvioon vuodelle 2021 esitetään varattavaksi 46 000 euron määräraha ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen Särkisalokotiyhdistyksen Yhres-toiminnassa.

Rahoituksen kokonaistarve on 92 000 euroa. Vastaava 46 000 euroa haetaan jatkoavustuksena sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus STEA:lta, joka asettaa rahoituksensa ehdoksi kaupungin sitoutumisen vuonna 2018 käynnistyneeseen yhteisrahoitukseen.

Kaupunki ylläpitää organisaationsa puitteissa kahta taajama-alueilla olevaa ikäkeskusta, minkä lisäksi kaupunki osarahoittaa harvaan asutun alueen monialaista palvelukeskusta. Yhdistyspohjainen Yhres-toiminta käynnistyi Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamana 2014 osana laajempaa valtakunnallista hankekokonaisuutta. Tavoitteena oli kehittää matalan kynnyksen palvelukokonaisuus, mikä perustuu vapaaehtoistyöhön ja eri toimijoiden monialaiseen yhteistyöhön.

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi 19.12.2019 vanhuspalveluiden kehittämisohjelman kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Ohjelmassa korostetaan ikääntyneiden hyvinvoinnin palveluiden saamista ja esitetään keskeiseksi keinoksi monialaisten palvelukeskusten perustamista.

Salon 75 vuotta täyttäneistä yli 92 % asuu kotonaan ja heidän toimintakykynsä ylläpitämisellä on kasvava merkitys varsinkin siksi, että kotona asutaan entistä vanhemmiksi. Vireyden ja toimintakyvyn ylläpitämisellä on merkitystä ihmisarvoisen elämän kannalta, mutta myös julkisten menojen hillitsemiseksi, jotta ikäsidonnaisia palveluja voidaan tuottaa kaikille maksukyvästi riippumatta.

Yhres-toiminta

Suurin osa käytännön toiminnasta tapahtuu Särkisalokodin yhteistiloissa, jossa on myös matalan kynnyksen palvelupiste. Käytävissä on tapahtuma- harraste- ja kokoontumistiloja sekä ruokala. Yhres-toiminta organisoii fysioterapian, parturi-kampaajan, jalkahoitajan ja kosmetologin palvelut. Kunnallisista palveluista kaikkien käytävissä ovat kirjasto, kuntosali, kansalaisopisto ja terveydenhoitajan palvelut. Lisäksi talossa toimivat kaupungin päiväkotit ja nuorisotilat.

Vakiintuneet toiminnot perustuvat keskinäiseen läheisyyteen ja vuorovaikutukseen, joita ovat kuntosalitoiminnot, yhteiskävelyt, senioritanssit, ohjelmalliset keskiviikkokahvilaisuudet, torstairuokailut, mielen hyvinvointi-, kädentaito- ja lauluryhmät, henkilökohtainen opastus- ja neuvonta sekä kodeissa tapahtuvat ystävä- ja ulkoiluystäväkäynnit ja vierailut. Lisäksi tehdään yhteisiä harraste- ja tutustumismatkoja.

Yhres tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin kanssa edistäessään sopimuksen mukaisesti erityisesti ikäihmisten toimintakykyä ja vireyttä. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtäviä ei kuitenkaan ole rajattu vain ikäihmisille ja toiminnassa onkin pyritty monialaisuuteen ja eri sukupolvien yhteistyöön.

Monialaisuudella luodaan edellytyksiä sille, että eri ikäryhmien edustajat kiinnostuvat toiminnasta ja haluavat sitoutua vapaaehtoistyöhön. Mahdollisimman kattava yhteistyö eri järjestöjen kanssa ja eri ikäisten osallistuminen tuo toimintaan jatkuvuutta ja pitää ikäihmiset mukana muutoksissa ja yhteisön jäseninä. Pienillä maaseutupaikkakunnilla monialainen menettely on myös taloudellisesti perusteltu.

Esimerkki monialaisesta toiminnasta on kaupungin liikuntatoimen ja sote-sektorin yhteistyönä tapahtuvan Voimaa vanhuuteen ohjelman toteuttaminen liikuntaneuvontana, kuntosalilla tapahtuvana tehoharjoittelujaksoina ja jatkoryhmien muodostamisena. Yhres-toiminnan osuutena on organisoida toiminta paikallisesti, tiedottaa siitä ja tarjota puitteet. Kuljetusten järjestäminen vaatii usein erityistoimia pitkien välimatkojen takia, mutta myös muutaman sadan metrin kulkeminen ilman järjestettyä saattoapua saattaa olla ylivoimaista.

Monialaisten palvelukeskusten toimintaa on sosiaali- ja terveystalouden aloitteen mukaisesti pyritty laajentamaan ja mallia on esitelty Kiikalassa, Kuusjoella, Kiskossa ja Suomusjärvellä. Monialaisten palvelukeskusten perustaminen paikallisiin olosuhteisiin soveltuviksi vaatii aikaa, osapuolten sitoutumista ja organisoimisen voimavaroja.

Yhres-toiminnalla on ohjausryhmä, jossa kaupungin edustajina ovat vanhuspalveluiden johtaja Salla Lindegren ja kotihoidon aluepäällikkö Tapio Lahti, Salon Muistiyhdistyksen toiminnanjohtaja Kirsi-Marja Kaarlela, Särkisalokotiyhdistyksen puheenjohtaja Pirkko Kainiemi sekä paikallisten ikäihmisten edustajina Harriet Corin, Sirkka Karimo ja Marita Lönnfors-Tähtinen. Toiminnalla on päätoiminen työntekijä Päivi Engblom.

Korona-ajan vaikutukset

Yhres-toimintaa muutettiin välittömästi organisoimalla vapaaehtoiset, jotka päätoimisen työntekijän kanssa hoitivat kauppa- ja apteekkikäyntejä. Paikallisen kauppa- ravintolan kanssa sovittiin päivittäisistä kohtuuhintaisista aterioista, jotka kauppakassien kanssa kuljetusmaksutta toimitettiin halukkaille kotiin. Mahdollisuuksista palveluihin tiedotettiin somen ohella myös paikallisessa lehdessä.

Riskiryhmäläisille tiedotettiin eri kanavia käyttäen mahdollisuudesta olla mistä syystä tahansa yhteydessä Yhres-työntekijään, ja yhteydenottoja tapahtuikin usein. Varsinkin yksin asuviin oltiin toistuvasti yhteydessä. Riskiryhmiin kuuluvien yhteydenotot olivat mahdollisia ja luontevia etenkin siksi, että Yhres-toimintaan osattiin luottaa ja sen työntekijä oli kaikille tuttu.

Riskiryhmiin kuuluvia saatiin turvallisesti liikkumaan, kun siihen hieman patistettiin jonkin syyn nojalla. Esimerkiksi roskien kerääminen teiden ja polkujen varsilta on ollut jatkuvaa erityisinä ”roskalenkkeinä”. Yhresillä on eri puolilla pitäjää taukopenkkejä, joiden yhteyteen on tekeillä aktiviteetikortteja, erilaisilla liikuntaohjeilla, tietoskuilla ja aivojen aktivointitehtävillä varustettuna. Suunnittelua ja toteutusta tehdään yhteistyössä Salon muistiyhdistyksen ja Salon kaupungin liikuntapalveluiden kanssa. Kortteja viedään esimerkiksi Vuohensaaren esteettömälle pururadalle ja tarjotaan käytettäväksi Salon alueen hoiva- ja tehostetun palveluasumisen yksiköihin ja Ikäkeskuksiin.

Kirjastojen sulkeuduttua ikäihmisille järjestettiin turvallinen mahdollisuus hakea Särkisalokodille lahjoitettuja kirjoja. Yhres julkaisee joka arkipäivä aivojen aktivoimiseksi ja ajanvietteeksi erilaisia tehtäviä facebook-sivuillaan sekä ajankohtaista tietoa ja linkkejä mm. kaupungin sivuille.

Tilanteen salliessa tullaan käynnistämään Yhres-työntekijän ja vapaaehtoisten rajatut ulkoilut ja ulkona tapahtuvat kiireettömät kotikäynnit, kuten myös ulkona tapahtuvat pienryhmien sosiaaliset kahvitteluhetket.

Kevään aikana Yhres-työntekijä on osallistunut ikäihmisten ravitsemus ja liikunta verkkokurssille, kyetäkseen paremmin opastamaan ikäihmisiä ravitsemuksen ja liikunnan merkityksestä toiminta- ja liikkumiskykyyn, arvioimaan ikäihmisten ravitsemustilaa sekä laatimaan ja antamaan liikunta- ja ravitsemusohjeita ja hyödyntämään paremmin liikunta- ja ravitsemusneuvonnan työvälineitä tukien näin mm. kaupungin liikuntapalveluja.

Vaarana on sosiaalisten kontaktien vähenemisen vaikutus toimintakyvyn heikkenemiseen. Oletuksena on erilaisten keskustelu- ja pienryhmien aiempaa suurempi tarve. Toimintaa joudutaan mukauttamaan saatavien kokemusten mukaan ja pyritään eri keinoin osallistamaan eristäytyvät ja alavireiset vanhukset.

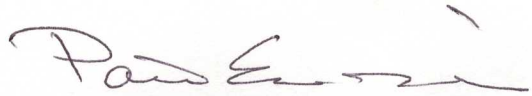
Yhres-toiminnassa on vuosien aikana järjestetty useita sähköisten tietovälineiden perehdyttämiskursseja, joista saatu palaute on ollut myönteistä. Korona-aika on konkreettisella tavalla tuonut esille suuret puutteet tietovälineiden hallinnassa alkaen videopuhelujen käytössä ja sähköisessä asioinnista. Taitojen puute eriarvoistaa ja eristää ikäihmisiä, mistä syystä kiireetön ja kärsivällinen jatkuva opastus on lähiaikojen ja tulevien vuosien suuri tehtävä.

Särkisalossa 2. kesäkuuta 2020

Särkisalokotiyhdistys ry

Pirkko Kainiemi
puheenjohtaja
Vasikkasaarentie 37
25630 Särkisalo
p. 0400 781 674
pirkko.kainiemi@gmail.com

Päivi Engblom
toiminnanjohtaja, Yhres
Jennynkuja 2
25630 Särkisalo
p. 040 132 6385
paivi.engblom@yhres.fi

Liitteet:

Tilastotietoja 2018 ja 2019
Yhteistyösopimus 2020

STEA:lle toimitettu tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys (TVS) vuosista 2018-2019